

Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriniň
2020-nji ýylyň 3-nji iýulynda çykaran 75-Ö belgili
B U Ý R U G Y

Gartaşan adamlara we maýyplygy bolan adamlara durmuş taýdan hyzmat edýän döwlete degişli edaralarda durmuş hyzmatynyň alynýan wagty içerki tertip-düzgünini berjaý etmegiň düzgünlerini tassyklamak hakynda

Türkmenistanyň Ilaty durmuş taýdan goramak hakynda kodeksiniň 96-njy maddasynyň üçünji böleginden gelip çykýan wezipeleriň ýerine ýetirilmegini üpjün etmek maksady bilen **buýurýaryn**:

1. Gartaşan adamlara we maýyplygy bolan adamlara durmuş taýdan hyzmat edýän döwlete degişli edaralarda durmuş hyzmatynyň alynýan wagty içerki tertip-düzgünini berjaý etmegiň düzgünlerini tassyklamaly (goşulýar).

2. Şu buýrugyň ýerine ýetirilişine Ministriň orunbasary H.Taçjanowa gözegçilik etmeli.

Ministr

M.Sylapow

Türkmenistanyň Zähmet we ilaty
durmuş taýdan goramak ministriniň
2020-nji ýylyň 3-nji iýulynda
çykaran 75-Ö belgili buýrugy bilen
tassyklandy

Gartaşan adamlara we maýyplygy bolan adamlara durmuş taýdan hyzmat edýän döwlete degişli edaralarda durmuş hyzmatynyň alynýan wagty içerki tertip-düzgünini berjaý etmegiň düzgünleri

I bap. Umumy düzgünler

1. Gartaşan adamlara we maýyplygy bolan adamlara durmuş taýdan hyzmat edýän döwlete degişli edaralarda durmuş hyzmatynyň alynýan wagty içerki tertip-düzgünini berjaý etmegiň düzgünleri (mundan beýläk – Düzgünler) Türkmenistanyň Ilaty durmuş taýdan goramak hakynda kodeksiniň (mundan beýläk – Kodeks) 96-njy maddasyna, şeýle hem Türkmenistanyň Adalat ministriliginde 2020-nji ýylyň 13-nji maýynda 1326 bellige alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan, Türkmenistanyň Zähmet we Ilaty durmuş taýdan goramak ministriliginiň 2020-nji ýylyň 15-nji aprelinde çykaran 45-Ö belgili buýrugy bilen tassyklanan, Gartaşan adamlara we maýyplygy bolan adamlara durmuş taýdan hyzmat edýän döwlete degişli edaralar hakynda düzgünnama (mundan beýläk – Düzgünnama) laýyklykda işlenilip taýýarlanylady hem-de gartaşan adamlara we maýyplygy bolan adamlara durmuş taýdan hyzmat edýän döwlete degişli edaralarda (mundan beýläk – durmuş taýdan hyzmat edýän edaralar) durmuş hyzmatynyň alynýan wagty içerki tertip-düzgünini berjaý etmegiň düzgünlerini kesgitleýär.

2. Şu Düzgünlerde beýan edilen adalgalar we düşüňjeler Kodeksde hem-de Düzgünnamada kesgitlenen manylarda ulanylýar.

3. Düzgünler durmuş taýdan hyzmat edýän edaralarda durmuş hyzmatyny alýan ähli durmuş taýdan hyzmat edilmegine mätäç adamlar we durmuş hyzmatyny edýän işgärler tarapyndan hökman berjaý edilmäge degişlidir.

4. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň işgärleri durmuş hyzmatyny almak üçin durmuş taýdan hyzmat edýän edaralara kabul edilen durmuş taýdan hyzmat edilmegine mätäç adamlary (mundan beýläk - durmuş hyzmatyny alýan adamlar) şu Düzgünler bilen gol çekdirip tanyşdyrmalydyrlar. Düzgünler hemmeleriniň dykatyna ýetirmek üçin durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň binasynyň görünýän ýerinde asylyp goýulmaga degişlidir.

Durmuş hyzmatyny alýan adamlara durmuş hyzmatynyň edilmegi üçin kabul edilmegiň we durmuş hyzmatynyň bes edilmeginiň seneleri barada, şeýle hem olary gyzyklandyryýan beýleki soraglar boýunça ýatlamalar berilýär.

II bap. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralarda durmuş hyzmatynyň alynýan wagty içerki tertip-düzgüniň we gün tertibiniň berjaý edilmeginiň şertleri

5. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylarynyň buýrugy bilen durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň gündizki we gije-gündizki bölümlerine durmuş hyzmatyny alýan adamlar durmuş taýdan hyzmat edýän edaralarda durmuş hyzmatyny alýan adamlaryň sanawyna goşulýar we olar bellenen tertipde tassyklanan kadalara laýyklykda azyk önümleri, derman we sargy serişdeleri bilen üpjün edilýär.

6. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň gündizki we gije-gündizki bölümlerinde durmuş hyzmatyny alýan adamlara özleriniň pasyllaýyn geýilýän egin-eşiklerini we aýakgaplaryny geýmeklik, hususy ýorgan düşeklerini we şahsy gijiýena serişdelerini (çalgyç, darak, diş çotkasy, diş pastasy, sabyn we ş.m.) ulanmaklyk rugsat berilýär, şeýle hem durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylarynyň rugsady bilen durmuş hyzmaty edilýän adamlara durmuş taýdan hyzmat edýän edaralara radio, saz gurallaryny we şahsy kitaplaryny getirmeklige rugsat berilýär.

Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň gündizki we gije-gündizki bölümlerine durmuş hyzmatyny almak üçin ýerleşen her bir durmuş taýdan hyzmat edilmegine mätäç adam ýorgan-düşekli krowat, tumboçka, şkaf, stol we oturgyç bilen üpjün edilmelidir.

7. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň gündizki we gije-gündizki bölümlerine durmuş taýdan hyzmat edilmegine mätäç adamlar ýerleşdirilende olaryň ýaşı, jynsy we saglyk ýagdaýy hem-de başga şahsy aýratynlyklary nazara alnyp, durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylarynyň görkezmesi bilen durmuş taýdan hyzmat edýän edarasynyň saglygy goraýyş işgärleri bilen ylalaşyp ýerleşdirilýär.

Durmuş hyzmatyny alýan adamlary olaryň haýyşy ýa-da beýleki dürli sebäpler bilen bir otagdan beýleki otaga geçirilmek ýolbaşçylaryň rugsatnamasy hem-de edaranyň saglygy goraýyş işgäriniň ylalaşygy esasynda amala aşyrylýar.

8. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaradan hyzmat edilýän durmuş taýdan hyzmat edilmegine mätäç adamlaryň wagtlaýyn çykyp gitmegi bilen baglanyşykly boş duran otaglar gulplanylyp saklanylýar. Açarlar nobatçy işgärde goýulýar.

9. Günortan naharyndan soň we gijeki dynç alyş wagtynda durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň otaglarynda we olara ýanaşyk ýerlerde doly ümsümlük berjaý edilýär. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň gündizki we gije-gündizki bölümlerinde dynç alynýan wagty saz çalmak, aýdym aýtmak, goh etmek, telewizoryň ýa-da radionyň sesini gaty açmak bilen rahatlyk bozulmaly däldir. Gündizki we gijeki dynç alyş wagtynda otaglary tämizlemäge rugsat berilmeyär.

10. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň gündizki we gije-gündizki bölümlerinde durmuş hyzmatyny alýan durmuş taýdan hyzmat edilmegine mätäç adamlaryň gün tertibi ýerli şertleri we aýratynlyklary nazara alnyp durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylary tarapyndan düzülýär we tassyklanylýar.

Gün tertibinde irden oýanmaly wagty, naharlanmaly wagty, dynç alyş wagtlary, medeni çäreleriň we boş wagtlarynyň geçirilýän wagtlary sagatma-sagat görkezilmelidir.

11. Özüne hyzmat etmek we hereket etmek ukybynyň çäklidigi sebäpli, özleriniň esasy durmuş isleglerini özbaşdak kanagatlandyrmaga mümkinçiliklerini

kem-käsleýin ýa-da doly ýitirendikleri bilen baglanyşykly, keseki kömegine mätäç adamlardan başgalara iýmit aşhanada berilýär. Aşhanada gündekei naharlaryň sanawy görünyän ýerde asylyp goýulmalydyr.

12. Durmuş taýdan hyzmat edilmegine mätäç adamlar saglyk ýagdaýynyň ýaramazlygy barada durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň saglygy goraýyş işgäriniň (feldşerleriniň) aýlanýan ýa-da durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylary tarapyndan bellenen kabul edilýän wagty olara ýüz tutmalydyrlar. Galan wagtlarda durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň nobatçy saglygy goraýyş işgärlerine ýüz tutulýar.

13. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaranyň saglygy goraýyş işgärleri (feldşerler) günde bellenen wagtda näsaglary kabul edýärler, özüne hyzmat etmek we hereket etmek ukybynyň çäklidigi sebäpli, özleriniň esasy durmuş isleglerini özbaşdak kanagatlandyrmaga mümkinçiliklerini kem-käsleýin ýa-da doly ýitirendikleri bilen baglanyşykly, keseki kömegine mätäç adamlaryň ählisini barlaýarlar we gerekli lukmançylyk kömeginden öň berilýän saglygy goraýyş hyzmatyny edýärler.

14. Ýöriteleşdirilen saglygy goraýyş kömegine mätäç adamlar degişli saglygy goraýyş edaralaryna barlag we bejeriş üçin iberilýär. Saglygy goraýyş edaralarynda adamlaryň bejeriş alandygy üçin töleg Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen tertipde amala aşyrylýar.

15. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň her bir otaglarynda hökmany ýagdaýda görünyän ýerde şol otagda bolýan durmuş taýdan hyzmat edilmegine mätäç adamlaryň sanawy we şol sanda içerki tertip - düzgüne seretmeklik üçin jogapkär hökmünde bellenen jogapkär işgär barada maglumatlar asylyp goýulýar.

16. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň otaglaryny mümkin boldugyça ýygy-ýygydan şemalladyp durmalydyr.

17. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralarynda durmuş hyzmatyny alýan adamlara durmuş hyzmatlary edilende olaryň Türkmenistanyň Ilaty durmuş taýdan goramak hakynda kodeksiniň 104-nji maddasyna laýyklykda şulara hukuklary bardyr:

1) durmuş taýdan hyzmat edýän işgärler tarapyndan özlere hormat we adamsöýümlük bilen garalmagyna;

2) saglygy goraýyş edarasynyň netijenamasy boýunça saglyk ýagdaýyna baglylykda durmuş hyzmatynyň görnüşlerini saýlap almaga;

3) ideg edilmegine, durmuş taýdan hyzmat edýän edaranyň degişli bölümlerinde ýerine ýetirilýän lukmançylyk kömeginden öň berilýän saglygy goraýyş, arassaçylyk hyzmatyna;

4) öz hukuklary, borçlary, durmuş taýdan hyzmat etmegiň görnüşleri, hyzmat etmegiň şertleri, şol sanda olaryň töleginiň şertleri barada maglumat almaga;

5) durmuş taýdan hyzmatyndan boýun gaçyrmaga;

6) durmuş taýdan hyzmat edilende durmuş taýdan hyzmat edýän işgäre aýan bolan şahsy häsiýetdäki maglumatlaryň gizlin saklanylmagyna;

7) öz hukuklaryny we kanuny bähbitlerini goramaga, şol sanda kazyýet tertibinde goramaga.

18. Durmuş taýdan hyzmat edilmegine mätäç adamlar durmuş taýdan hyzmat edýän edaralara durmuş hyzmatlarynyň edilmegine kabul edilmegi üçin Düzgünnamada bellenen maglumatlary we resminamalary durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň işgärlerine bermelidirler.

19. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralarynda durmuş hyzmatyny alýan adamlar özüni alyp barmagyň düzgünlerini berjaý etmelidirler, işgärler we bir-biri bilen gepleşenlerinde özlerini mynasyp alyp baryp, paýyş sözlerini ulanman, edepli we mylakatly gepleşmelidirler.

Durmuş hyzmatyny alýan adamlar özleriniň we beýleki adamlaryň saglygyna zeper ýetirilmegine ýol bermeli däldirler.

20. Durmuş hyzmatyny alýan adamlar durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň hyzmat edýän işgärleriniň saglygyna howp salýan ýagdaýlaryň aradan aýrylmagyna şertleri döretmelidirler, şeýle hem durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň öýünde durmuş hyzmatyny edýän bölümlerinde hyzmat edilýän adamlar öýlerinde özleriniň wagtlaýyn bolmadyk wagtlary, bu barada durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň işgärlerini habarly etmelidirler.

21. Durmuş hyzmatyny alýan adamlar durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň emlägini we esbaplaryny aýawly ulanmaga we bolýan otaglarynda hem-de umumy ulanylýan ýerlerde arassaçylygy we tertip-düzgüni berjaý etmäge, emlägiň bozulan ýa-da ýiten ýagdaýynda durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň işgärlerine habar bermäge borçludylar.

Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň emlägine bilkastlaýyn zeper ýetiren durmuş hyzmatyny alýan adamlar Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen tertipde jogapkärçilik çekýärler we ýetirilen zyýanyň öwezini dolýarlar.

22. Durmuş hyzmatyny alýan adamlara durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň otaglarynda tiz ot alýan zatlary, çalt zaýalanýan iýmitleri saklamak, nahar bişirmek, çilim çekmek, alkogolly içgileri içmek, humarly oýunlary oýnamak, goş-golamlary bir otagdan beýleki otaga geçirmek, aýakgaply ýatmak, kir ýuwmak we kiri guratmak, öý haýwanlaryny saklamak, gaz plitalaryny we emeli elektrik görnüşdäki enjamlary ulanmak, şeýle hem arassaçylygyň, ýangyna garşy goragyň, zähmeti goramagyň we tehniki howpsuzlygyň kadalaryny we düzgünlerini bozmak düýbünden gadagan edilýär.

Kir ýuwmak, ütük etmek, egin-eşikleri arassalamak ýörite niýetlenen ýerde amala aşyrylýar.

23. Durmuş hyzmatyny alýan adamlar durmuş hyzmatlarynyň ýerine ýetirilýän wagty, olaryň serhoş ýagdaýda bolmaklary gadagan edilýär.

24. Durmuş hyzmatyny alýan adamlar Düzgünnamada we şu Düzgünlerde bellenen talaplary berjaý etmäge borçludylar.

III bap. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň işgärleriniň wezipeleri

25. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylary edara binalarda we olary gurşap alýan töwereklerde ýangyn howpy hem-de işgärleriň zähmetine päsgel berýän ýa-da howp salýan beýleki hadysalaryň dörän ýagdaýynda işgärleriň

we durmuş hyzmatyny alýan durmuş taýdan hyzmat edilmegine mätäç adamlaryň özlerini nähili alyp barmalydyklary baradaky düşündiriş işleriniň geçirilmegini gurayar.

26. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylary her gün durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň otaglarynyň umumy barlagyny geçirýärler.

27. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylary durmuş hyzmatlaryny alýan adamlaryň wagtlarynyň hoş geçirilmegini üpjün etmek maksady bilen, jemgyýetçilik birleşikleri bilen bilelikde aýdym-sazly çäreleri gurayarlar. Şeýle hem durmuş taýdan hyzmat edýän edaralarda durmuş hyzmatyny alýan adamlar üçin teleýaýlymlarda berilýän, ýurduň durmuşyna degişli möhüm wakalar barada habar berýän syýasy habarlar we beýleki telegepleşikleriň wagtly-wagtynda görkezilmegi guralýar (gerekli enjamlaryň bolan ýagdaýynda).

28. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň işgärlerine ýolbaşçylary durmuş hyzmatlaryny alýan adamlaryň bilen iş bilen bagly bolmadyk ýagdaýlardan başga ýagdaýlarda gatnaşyklary etmek, şeýle hem olaryň hyzmatlaryny şahsy bähbitlerine ulanmak gadagan edilýär.

29. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň işgärleri ýolbaşçylary durmuş hyzmatlaryny alýan adamlaryň edýän talaplaryna üns bermäge borçludyr. Durmuş hyzmatyny alýan adamlaryň kanuny talaplarynyň berjaý edilmegi üçin gaýragoýulmasyz çäre görülmelidir.

Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň işgärleri özüni alyp barmagyň düzgünlerini berjaý etmelidirler, ýolbaşçylary durmuş hyzmatlaryny alýan adamlaryň we bir-biri bilen gürleşenlerinde özlerini mynasyp alyp baryp, paýyş sözlerini ulanman, edepli we mylakatly gürleşmelidirler.

30. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylary durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ygtyýarlygyna girýän meseleler boýunça raýatlaryň ýüz tutmalaryna, arzalaryna we şikâýatlarına kanuna laýyklykda bellenilen tertipde seredilmegini üpjün edýärler, şeýle hem durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň işine degişli soraglar boýunça raýatlardan gelen belliklere we teklipere seredýärler.

31. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylary durmuş hyzmatlaryny alýan adamlaryň we durmuş taýdan hyzmat edýän edaralara hyzmatdan peýdalanýan raýatlar üçin bildirişler tagtasy we bellenilen tertipde bellikler we teklipeler kitaby ýöredilýär. Kitaba girizilen ähli nägilelikler, bellikler we teklipeler durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylary tarapyndan seredilýär, şol bellikler we teklipeler boýunça Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen tertipde zerur bolan işler geçirilýär.

32. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralarda durmuş hyzmatyny alýan adamlar ölen ýagdaýynda durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylary tarapyndan ölen adamlary hasapdan aýyrmak barada buýruk çykarylýar, şonuň esasynda olar üpjünçiligiň hemme görnüşlerinden boşadylýar.

IV bap. Jemleýji düzgünler

33. Şu Düzgünleriň talaplarynyň ýerine ýetirilmezligi ýa-da talaba laýyk ýerine ýetirilmezligi durmuş hyzmatyny alýan adamlar üçin olara ýerine ýetirilýän durmuş hyzmatlarynyň ýerine ýetirilmeginiň bes edilmegine esas bolup durýar.

34. Durmuş taýdan hyzmat edýän edaralaryň ýolbaşçylary we işgärleri tarapyndan şu Düzgünleriň kadalarynyň hem-de Türkmenistanyň beýleki kanunçylygynyň talaplarynyň bozulmagy Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen jogapkärçilige eltýär.

Türkmenistanyň Adalat ministrligi tarapyndan
2020-nji ýylyň 20-nji iýulynda 1362 bellige
alyş belgisi bilen döwlet belligine alnan.